

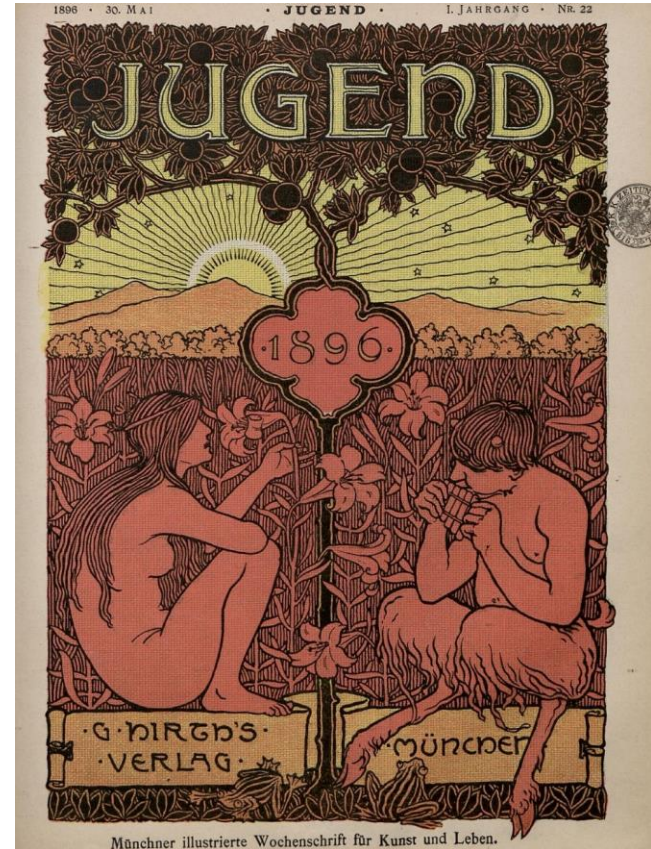
**Breu apunt del
modernisme literari**

Les arrels europees

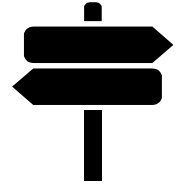
El moviment modernista troba les seves arrels a Europa

Són moviments paral·lels que intenten arribar a totes les arts i expressions culturals, també la literatura.

Més que un moviment, podem parlar d'un **procés de renovació cultural**

El canvi de paradigma

Industrialització

de Barcelona i Catalunya a finals del segle XIX. Expliquen el contrast amb la resta de península.

Burgèsia

A partir de llavors, classe poderosa. La seva voluntat de modernitzar-se serà clau per al moviment.

Catalanisme polític

Relacionat amb l'auge de la burgesia i l'afany de diferenciació. Culminarà amb un canvi de moviment en favor del Noucentisme, que el representa millor.

La contradicció del Modernista?

Critica la societat burgesa, n'assenyala els defectes

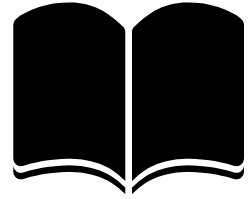
La classe benestant justifica la seva existència a la fi

1.

I abans del modernisme, què?

Llaços amb la literatura anterior

Abans del Modernisme

Romanticisme

Àngel Guimerà (teatre), Jacint Verdaguer (poesia).

Exaltació nacional, recuperació del folklore i la història i cultura, cerca de l'esperit de la nació.

Narrativa: naturalisme

Narcís Oller, Josep Yxart.

Model realista/naturalista (Émile Zola), imposa una visió de l'home i el medi marcats pel **determinisme** i l'**herència**.

Significa una “dignificació” del gènere novel·la.

Romanticisme:

s'hi enfronten

Enllaça: amb la recuperació de
“l'esperit nacional”.

No enllaça: l'esperit de localisme
de la Renaixença està renyit amb el
seu afany d'universalitat.

Naturalisme:

quant a narrativa, s'hi emmirallen

Enllaça: Intent de posar la cultura catalana a nivell europeu, fixant-se en el model realista/naturalista.

No enllaça: determinisme.

2.

Com sorgeix?

La crisi finisecular del XIX i les dues principals etapes.

Any 1892:

Maragall escriu al “Diario de Barcelona”, Primera Festa Modernista, l’article “Viure del passat” (Brossa)

Crisi social

La vida passa a ser més urbana a causa de la **industrialització** i la crisi al món rural a causa de la fil·loxera.

→ **Aparició d’una classe proletària amb moltes dificultats**

Crisi econòmica

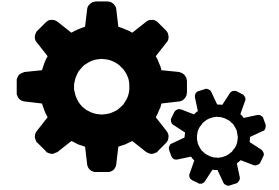
Agreujada per les guerres colonials (Cuba).

→ **atur, inestabilitat, vagues, atemptats anarquistes**

Crisi intel·lectual

El model racionalista del naturalisme entra en crisi, es perd la confiança.

→ **Neixen corrents irracionalistes, fugida a mons interiors/fantasia**

Etapes en literatura

1.
Regeneracionisme
1892-ca. 1900

2. Esteticisme
ca. 1900-1911

Noucentisme

1.

Regeneracionisme:

1892-finals de segle. Època agressiva

La resposta de l'artista al moment de crisi

S'enfronta a la societat i n'assenyala els defectes

La solitud de l'artista

L'artista està sol davant de la societat, és una mena de "messies" (el vessant "salvador" és el seu compromís social). Alguns personatges literaris hi corresponen.

El caràcter polític

Alguns s'apropen a l'anarquisme (Cortada), tenen fe en el seu paper per canviar la societat

"Viure del passat", Brossa

A èpoques noves, formes d'art noves. El fonament de la cultura d'una generació té que reposar sobre lo bo de l'anterior; mes, si aquesta porta un patrimoni dolent, és preferible menysprear-lo, no fer-ne cas i començar foc nou. Si Catalaunya vol seguir el camí que li correspon, deu agafar nous procediments en la creació de l'obra d'art, procediments que estiguen en consonància amb el medi que la volti, procurant influir sobre d'ell per millorar-lo.

FESTA MODERNISTA DEL

1892: Rusiñol i Casas.
Interès per la llum.

1893: *La intrusa*
de Maeterlinck

1894: “l’art per
l’art”. Processó
de grecos. Obres
decadentistes

1897 i 1899: no
tant importants.

Les festes modernistes

Venim aquí fugint de la ciutat, per trobar-nos tots junts i junts cantar lo que ens surti del fons del sentiment, per treure'ns el fred que corre per les venes de tothom aixoplugant-nos sota la bandera de l'art; per banyar-nos i embriagar-nos de sol, de sol i llum que ens assequi per un moment la tristesa de la boira.

Venim perquè necessitem espolsar-nos de sobre tanta farsa egoïsta, tanta sensatesa fingida, tanta farda de sentit comú, tanta serietat forçada o riure estúpid com ha imposat el menestral enriquit per una banda i per altra la democràcia, en aquesta terra nostra que, per por d'ésser boja, se'ns va tornant ensopida.

2. Esteticisme: ca. 1900

– 1911 (mort de Maragall i d'Isidre Nonell)

Coincidència de valors amb el Regeneracionisme

- Voluntat de posar-se a nivell d'Europa, progrés i modernitat
- Trencament amb el Romanticisme per passar de regionalisme a nacionalisme
- La **bellesa** com a tema (també és un element regenerador) → els parnassians

Adopció del moviment per part de la burgesia

Literatura de consum habitual, moviment acceptat. Es perd combativitat i els radicals són bandejats.

Assoliment d'una poètica

Converteixen uns principis en una poètica (de ser «assagistes» a ser «autors literaris»). → més **producció**.

L'art per l'art

Cert nivell de **sacralització** de l'art, que és com una religió. S'abandona el to polític i es tendeix al **simbolisme** i al **decadentisme**.

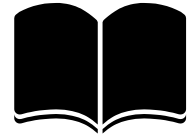
S'obren més a la resta de les arts.

3.

Breu apunt de la narrativa modernista

La recuperació d'un gènere

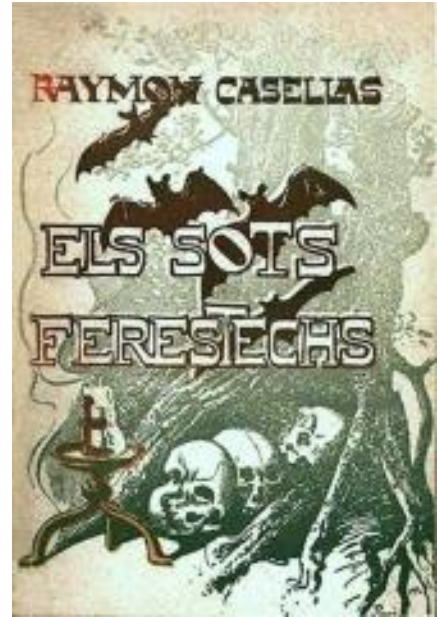
Recuperació de la novel·la

- La visió del sentit de la vida segons el modernisme es plasmarà en la novel·la.
- És en la segona etapa que hi ha un assentament, i es produeix una novel·lística **simbolista**.

Raimon Casellas i *Els sots feréstecs*

- Raimon Casellas és crític d'art.
- 1901: ha passat una dècada
 - Desfeta del naturalisme, *La intrusa* i el preraphaelisme.
- El modernisme no vol fer costumisme, però rebutja la irrealitat.

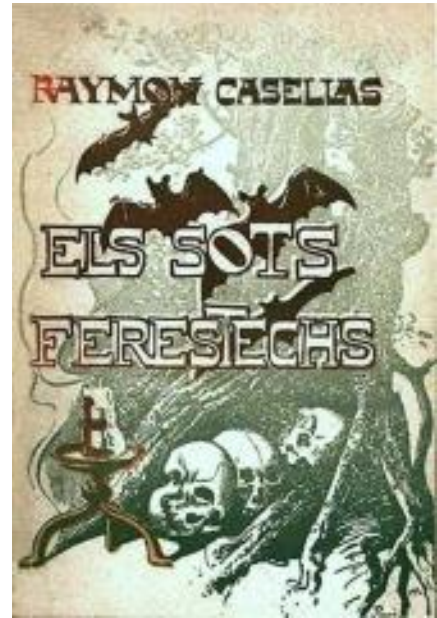

Novel·la/narrativa

modernista: segueixen l'estela de Casellas

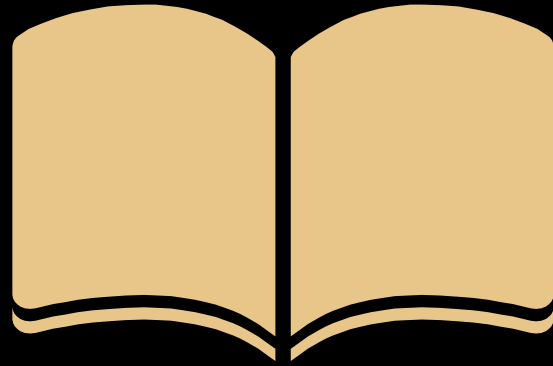
- Joaquim Ruyra (*Marines i boscatges*, 1903)
- Víctor Català (*Drames rurals*, 1902)
- Miquel de Palol (*Camí de llum*, 1909) → novel·la totalment simbolista

Tema de l'enfrontament del «jo» amb la massa

Problemes del context català:

- Mercat no consolidat (tradició immediatament anterior)
- Generació jove renuncia a produir novel·les de qualitat
- No es poden professionalitzar totalment

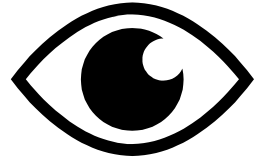
Crisi finisecular

- La crisi del positivisme fa paleses les limitacions del model naturalista tot i el seu prestigi.
- La novel·la és el gènere per reflectir el món però mai se'n pot donar un retrat complet.
- A Catalunya s'hi suma el problema de la tradició.

→ La solució són les propostes del
SIMBOLISME

Alguns principis estètics del simbolisme

segons Raimon Casellas

Superació del naturalisme

- Suggestió (suggerir, no dir)
- Emmirallament fragmentat
- Subjectivitat
- Impressionisme
- Versemblança

Principi d'integritat

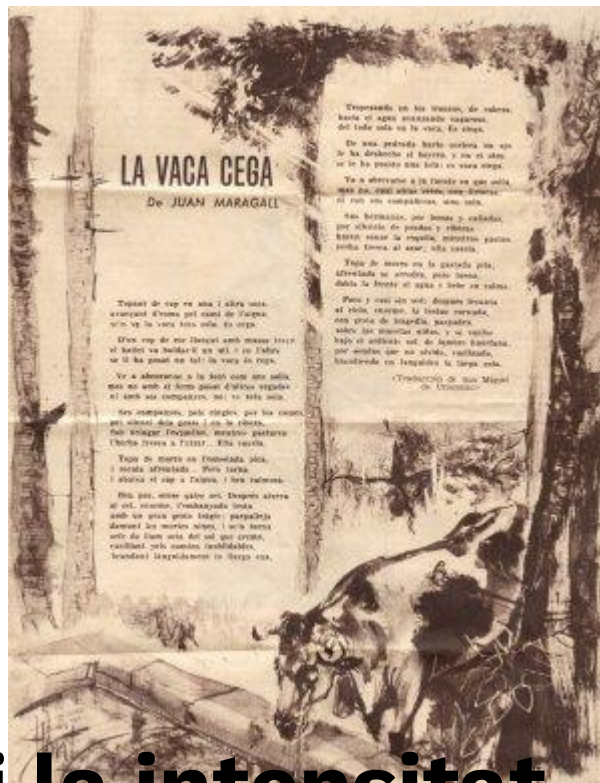
Pot ser art tot allò que pot actuar de **revulsiu**. Tot el que ens pot fer **renovar**: no només la bellesa, també la por, per exemple.

Es parteix de la realitat però no és necessària la **mimesi** (imitació). Émfasi en el creador i en el **sentit profund del que fa**.

Principi d'intensitat

L'artista accepta que no pot arribar a tota la realitat. Tria un tema que pugui descriure amb intensitat.

→ “el que es guanya en extensió, es perd en intensitat”. S'ha de seleccionar.

L'extensió i la intensitat

Solucions

- Gran conreu de la narrativa curta a l'inici del moviment.
- **Evolució del pensament simbolista:** la realitat que es presenta és fragmentada (la realitat exterior és un pretext).

«Temps de dibuix»

